

for, ikke ved denne Virksomhed at frænke og vanskeliggjøre Udviklingen af den private Industri. Det er denne Betragtning, som har ledet mig til at holde paa begge disse Forslag. Det kan være meget muligt, at det er nødvendigt for Hæren at have en Fabrik som Udsærv og som denne Krudtfabrik, men det er ganske vist ikke nødvendigt for Hæren, at en saadan Fabrik producerer Mere, end hvad der forbruges af Staten selv, og det er aabenbart, at det er skadeligt for den private Industri, naar den faaer en Concurrent, som ved Hjælp af Statskassens Midler naturligtvis kan underbyde den, saameget det skal være; det er en urigtig Anvendelse af Statskassens Penge, og det er i oeconomic Henseende en aldeles urigtig Retning at virke i. Hvad Forslaget under Nr. 10 angaaer, da hører jeg ogsaa til det Mindretal, som fraraader at gaae ind paa Afstaaelsen af denne Byggeplads. Jeg maa tillade mig at gjøre den Bemærkning, at jeg ikke kan forstaae Grundlovens § 3 saaledes, som den fortolkes af de ærede Medlemmer, der høre til det Fleertal, som tilraader at afstaae det omhandlede Areal til den paatænkte Kirke. Jeg kan nemlig ikke indsee, at Grundlovens § 3 med Nødvendighed skulde medføre, at Statskassen, hver Gang der blev Tale om et kirkeligt Foretagende af den Art, skulde udrede de dertil fornødne Udgifter. Grundlovens § 3 forslaaer jeg ikke anderledes, end at den erkjender, at Folketirken, skjøndt den er det talrigste Kirkesamfund her i Landet, dog er den Kirke, der er meest ude af Stand til at besørge Udgifterne ved sin Gudsdyrkelse, og at den derfor har benyttet sin Magt, som det talrigste Samfund, til at faae sat en Bestemmelse ind i Grundloven, hvorved det paalægges de andre Troesbekjendere, som for deres egen Regning maae bestride deres religiøse Trang og Fornødenheder, ogsaa at bidrage til Folketirkens; men hvilket Omfang man vil give Anvendelsen af denne Bestemmelse, herover jo dog i de fleste Tilfælde, og navnlig i nærværende Tilfælde, paa et reent Skjøn. Det forekommer nu mig, at der, naar Staten i det Hele taget vil understøtte Folketirkens religiøse Virksomhed, vel kan være Tale om i affides liggende Egne, som

ere tyndt befolkede, og hvor Befolkningen er fattig, — saaledes f. Ex. paa Klitterne paa Holmsland, hvorpaa forleden Aar vor Opmærksomhed blev henledet — at give Tilskud til saadanne Foretagender; men midt i Rjøbenhavn, i en saa velhavende, ja rig Commune, synes det mig i højeste Grad at være urimeligt at forlange et Tilskud af den Art. Hvis der skal være den mindste Mening i denne Tale om den store religiøse Trang, som her synes at være tilstede, maa den efter min Mening sagtens selv kunne reise sig de Behøve, som endnu maatte mangle. Jeg troer iøvrigt, at man ved en passende Anvendelse af de forhaandenværende Kirker, i længere Tid vil kunne undgaae at bygge nye Behøve; men det skal jeg ikke her gaae ind paa. For mig er den Anstuelse tilstrækkelig, at en Commune som Rjøbenhavn, og i det Hele en saadan Befolkning, som her lever, sagtens maatte kunne udføre saadanne Arbejder uden at tye til Statskassens Hjælp. Jeg skal derfor tillade mig at fraraade, at man gaaer ind paa Fleertallets Forslag.

H. Hage: Med Hensyn til de Forslag, der angaae Krudtværket og Beslagssolen, kan jeg henholde mig til, hvad den ærede Ordfører har udtalt, og hvad det første Punkt angaaer tillige til, hvad det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgrebs (Frederiksen) har udtalt. Jeg antager, at den høitærede Krigsminister vil oplyse, at det overhovedet er meget vanskeligt at arbejde med dette Krudtværk, naar der ikke maa sælges til Private. Hvad Forstrandsretten angaaer, antager jeg, at den høitærede Finantsminister vil give tilstrækkelige Oplysninger. Jeg er bleven noget overrasket over at høre, at det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgrebs for Alvor kunde tilraade, at Ministeriet, for at undgaae Misbrug, skulde overdrage denne Ret til Private, efterat man har anstrengt sig til det Yderste for, at Private ikke skulde faae denne Ret. Det vilde være en stærk Svingning i Anstuelser, dersom man vedtog et saadant Forslag. Hvad Forslaget om de 6000 Qvadratalen Grund angaaer, forstaaer jeg meget godt den ærede sidste Taler. Hans hele Forhold og Stilling over-